

- 19. Visokogorske kmetije v Zgornji Radovni (Gašper Svetlin, Alenka Svetlin, Edita Alagič, CSUI Jesenice, Naravoslovna gimnazija, mentor: Nataša Torkar),
- 20. Vloga specializiranih trgovin v Ljubljani (Renata Ciglar, Srednja šola za trgovinsko dejavnost Ljubljana, mentor: Tatjana Ferjan),
- 21. Zemlja in človek ob Muri od Avstrije do Hrvaške (Vanja Jerebic, Gimnazija Murska Sobota, mentor: Vida Puklavec) in
- 22. Znajdi se sam na otokih jezera Tana in v Etiopiji sami (Ida Vidmar, Gimnazija Kranj, mentor: Marta Frantar).

Vsi udeleženci so dobili pisna priznanja in knjižna darila, ki so jih pripravili Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Inštitut za geografijo Univerze, Zveza geografskih društev Slovenije in Zemljepisni muzej Slovenije.

Komisija je z izletom v tujino nagradila nalogi pod zaporednima številčkama 6 in 12, z objavo v Geografskem obzorniku in s tem pripadajočim avtorskim honorarjem naloge pod zaporednimi številčkami 3, 6 in 13, z brezplačnim izletom, ki ga daje Ljubljansko geografsko društvo, pa naloge z zaporednimi številčkami 17, 18 in 21.

Vse mlade raziskovalce in njihove mentorje vabimo na srečanje mladih raziskovalcev leta 1993.

SIMPOZIJ GEOGRAFIJA BREZ MEJA **Tatjana Resnik**

V Grenoblu, Francija, je od 16. do 18. 9. 1992 potekal mednarodni simpozij z naslovom Geografija brez meja ("Geographie sans frontieres"). Na simpoziju so sodelovali geografi iz Kube, Švice, Portugalske, Belgije, Velike Britanije, Martinique, Italije, Alžirije, Nemčije, Španije, Norveške, Nizozemske, Danske, Korzice in Finske. Iz Slovenije smo se ga udeležile N. Cigler (Zavod za šolstvo in šport), K. Cunder (Zavod za šolstvo in šport) in T. Resnik (Oddelek za geografijo Filozofske fakultete).

Po Boulderju avgusta tega leta je bil to že drugi pomembnejši mednarodni sestanek didaktikov. Organizirali so ga francoski geografi z očitnim namenom, da se francoska didaktična šola pridruži oziroma vključi v nove tokove in težnje na področju didaktike geografije po svetu.

Obravnavane teme so bile: poučevanje geografije v višjih razredih srednješolskega izobraževanja, didaktično raziskovanje na področju geografije, uporaba novih učnih tehnologij, geografija v visokošolskem izobraževanju v Evropi - konvergence in divergence, poučevanje geografije na univerzah izven geografskega študija, poučevanje geografije v sklopu urbanizma, uskladitev in enakovrednost diplom ter možnost izdelave "Evropske diplome", študentje in njihove poklicne možnosti, projekt o knjigi "Evropa brez meja",

pedagoško diferenciranje ter poučevanje geografije. Simpozij je večinoma potekal v obliki delavnice.

Udeleženke smo Slovenijo oziroma pouk geografije v Sloveniji predstavile s tekstom "Geografija včeraj, danes in jutri", publikacijo "Slovenija - Geographic Aspects of a New Independent European Nation" in zemljevidi Slovenije.

Ob zaključku simpozija smo udeleženci sprejeli Grenobelsko pobudo (Initiative de Grenoble), v kateri je poudarjena želja po preseganju ozkega nacionalnega omejevanja diplom ter potreba po medsebojnem sodelovanju geografskih oddelkov evropskih držav na področju vsebin, metod poučevanja in nivoja zahtevanega znanja. Pri tem se naj ne bi opustile različnosti, kajti le te so bogastvo, ki ga je treba ohraniti. Udeleženci predlagamo dve obliki sodelovanja na področju podeljevanja diplom:

- Med seboj povezani oddelki za geografijo različnih držav naj bi izdajali skupne diplome. Pogoji za pridobitev take diplome bi bili sledeči: študent bi moral eno leto preživeti na tuji univerzi, aktivno uporabljati jezik te države in opraviti poklicni staž na tej univerzi.

- Potrebno bi bilo izdelati in uresničiti študijske programe, ki bi se zaključili z mednarodno diplomno, priznano od več držav ali naddržavne ustanove, npr. Evropske skupnosti.

Udeleženci se zavedamo težav, povezanih z uresničitvijo navedenega, vendar mislimo, da jih je mogoče preseči. Obenem smo se obvezali, da bomo dajali pobude za napredek omenjenih idej v svojih državah.

SPOROČILO Z OKROGLE MIZE O VPLIVU GEOPOLITIČNEGA POLOŽAJA SLOVENIJE NA STRATEGIJO RAZVOJA SLOVENIJE

**Dušan Nendl, Marko Kos in
Vladimir Klemenčič**

Okrogla miza je bila v Preddvoru 19. junija 1992, udeležili so se je ugledni strokovnjaki iz Slovenije, zamejstva in izseljenstva, v organizaciji Ministrstva za znanost in tehnologijo in Svetovnega slovenskega kongresa.

Geopolitični položaj Slovenije je pomemben dejavnik razvoja Slovenije, vendar pod pogojem, da zmoremo z aktivnimi politikami sami izkoristiti njegove (razvojne) prednosti in omiliti možne negativne učinke tega položaja. Pri tem se prednosti oz. pretne ocenjujejo z vidika gospodarskega razvoja, narodnokulturne identitete, varovanja okolja in z vidika zmognosti socialno vzdržati pritiske, ki jih narekuje proces družbene spremembe oz. modernizacije Slovenije.

Geopolitični položaj Slovenije določa izrazita mednarodna evropska in transkontinentalna tranzitna funkcija njenega ozemlja. Preko njega potekata predvsem dve evropski prometni "magistrali". Prometna prehodnica povezuje gospodarsko najbolj razviti del Evro-

pe v smeri London - Bruselj - Frankfurt - München z Grčijo in naprej z Bližnjim vzhodom. Transverzala Barcelona - Milano - Moskva preko Slovenije pa rabi gospodarski povezavi Italije, Madžarske ter Češke in Slovaške s širšim vzhodnoevropskim prostorom.

Ta tranzitni značaj slovenskega ozemlja omogoča preko Slovenije pretok blaga, ljudi, kapitala in informacij v smeri Barcelona - Moskva na širši vzhodnoevropski prostor, poleg tega pa omogoča prometno boljše povezati Štajersko in Prekmurje s središčnim delom Slovenije. Zato je treba iz narodno integrativnih pogledov in poslovnih potreb čimprej dograditi cesto Koper - Maribor - Lendava v smeri Budimpešte.

Poleg tega pa se izpostavlja Slovenija že na tej zgoraj omenjeni novi smeri nevarnosti, da postane samo koridor za prehodni promet tudi v smeri London - Bližnji vzhod in za bodočo turistično smer Srednja Evropa - Dalmacija z vsemi znanimi škodljivimi ekološkimi posledicami.

Zaradi svojega geopolitičnega položaja bo Slovenija v prihodnjih letih soočena z dvojno konfrontacijo. Po eni strani bo to konfrontacija na geopolitičnem polju s preostalim delom Jugoslavije, po drugi strani pa bo konfrontacija z geoekonomiko Zahoda. To se pravi, spopadu z mednarodno konkurenco za osvajanje novih tržnih deležev oziroma za utrjevanje že pridobljenih tržnih položajev.

Brez dvoma njen geopolitični položaj sili Slovenijo v povezavo z Evropsko skupnostjo (ES). Pri soočenju z njeno ekspanzionistično in dinamično geoekonomijo se moramo pri prilivu tujega kapitala zavedati, da je vsaka predimenzionirana prisotnost tujega kapitala nevarna in da vključuje tveganje za politično nadzorovanje. Zaradi tega postavlja preveč enostransko povezovanje z germanskim svetom pod vprašaj ne toliko formalno, pač pa dejansko suverenost slovenske države. Navezovanje preferenčnih, skoraj izključnih odnosov z Avstrijo bo dolgoročno nujno ogrozilo tudi politično stabilnost srednjeevropskega prostora zaradi še vedno navzočega strahu pred preveliko nemško dominacijo v ES (Francija, Danska, Anglija, pa tudi Italija).

Predvsem pa moramo poudariti, da se lahko izognemo zgoraj navedenim negativnim tendencam, ki poudarjajo zgolj tehnično plat tehnične funkcije le, če bomo slovenski prostor vključili v celoten proces regionalnega razvoja Evrope, t.j. na znanstveni, kulturni, gospodarski (kmetijstvo, industrija, turizem) ravni in pri tem slovenski prostor ekološko zaščitili.

Prav zaradi nevarnosti narodnostnega in jezikovnega odtujevanja slovenskega življa naj se uvažata tuji kapital selektivno, in sicer prednostno iz vseh evropskih držav, zlasti pa s pacifiških in ameriških področij, ki so nacionalno nevtralna in ne stremijo za političnim in gospodarskim obvladovanjem slovenskega

prostora. Če pa to ni mogoče, naj se da tujemu kapitalu, ki presega 49 odstotkov udeležbe, možnost ekonomskega nadzora, ne pa pravice do odločanja (primer nizozemski Philips).

Iz istega razloga naj Slovenija že sedaj pospešuje politične in gospodarske stike kot posrednik z vzhodnoevropskimi deželami bodočega evroazijskega trga, pri čemer lahko vsaj ponudi zahodnim partnerjem iz ES dosedanje izkušnje in že vpeljane stike s tem delom sveta.

Pri vključevanju Slovenije v ES moramo že vnaprej izključevati kakršnokoli razprodajo slovenskih zemljišč tujim državljanom. Zaradi narodnostne in ekonomske zaščite pa moramo posvetiti posebno pozornost njenim obmejnim predelom in jih podpirati, da bodo gospodarsko močni. Pri tem se nam odpira vprašanje regionalnega razvoja obmejnih območij na novi slovensko-hrvaški meji. To območje je že sedaj gospodarsko nerazvito in geografsko ogroženo.

Za uspešno vključevanje Slovenije v ES je neobhodno potrebno:

1. Modernizirati in razširiti telekomunikacijski sistem tako na gospodarski kot na univerzitetno znanstveni raziskovalni ravni, kajti le tako je mogoče dobiti nujno potrebni dostop do vseh evropskih bank podatkov na tehnoloških in znanstvenih področjih.
2. Ustvariti čimveč lastnih kapitalnih sredstev. To pomeni, da za dobo vsaj 20 let omejimo odpis osnovnih sredstev industrije na dobo treh let; s tem pospešimo hitrejšo obračanje kapitala.
3. Pridobiti pri določenih tehničnih izdelkih svetovni monopol ali pa vsaj prednost v know-howu. Pri tem v prvi stopnji neke tehnične zamisli niso nujno potrebne velike investicije. Če se enkrat dokaže njena patentna vrednost, se za industrijsko namensko raziskovanje hitro dobi kapitalno močnejšega partnerja.
4. Ohraniti velike industrijske obrate, ker mali obrati, kakor so nujno potrebni, ne morejo poskrati vse odvečne delovne sile.
5. Doseči stabilen socialni mir; zanj so bistveno pomembni delavski sindikati, nadalje soudeležba delavcev pri soupravljanju in dobičku.
6. Posvečati veliko pozornost strokovnemu naraščanju z njegovim vključevanjem v mednarodne tokove od dodiplomskega, diplomskega in doktorskega študija in nenazadnje novemu modernemu menedžerstvu, kar je za prihodnost slovenske industrije bistvenega pomena.
7. Zmanjšati in hkrati izboljšati upravni aparat.

Medtem ko bo privatizacija dolgoročno nedvomno pozitivno vplivala na slovensko gospodarstvo in družbo, pa je namen privatizacije zdravstva in šolstva v Sloveniji mnogo bolj vprašljiv in ne nujno pozitiven za razvoj slovenske družbe v moderno in pravično družbo. Univerzalen dostop do zdravstvenega varst-

va in izobrazbe naj bi bila osnovna pravica državljanov modernih družb, ne glede na finančne možnosti prebivalcev.

Priključitev Slovenije tehničnim normam ES naj rabi slovenski industriji predvsem kot odskočna deska za promocije slovenskih izdelkov v širšem svetu. V to akcijo je treba vključiti vse naše ljudi po svetu, tako da bomo gospodarstvenike slovenskega rodu v tujini imeli kar za ambasadorje. Ustvariti moramo ustrezne mehanizme z jasnimi predstavami o skupnem gospodarskem prostoru za vse Slovence doma, v zamejstvu in po svetu. Pri tem moramo seveda skrbeti, da ne pride do dvojnega obdavčenja.

Nadaljnja pomembna postavka za pospeševanje Slovenije na znanstvenem področju je nebirokratsko in hitro omogočanje slovenskim znanstvenikom iz tujine, da sodelujejo na raziskovalnem in vzgojno-izobraževalnem področju na vseh stopnjah študija na slovenskih univerzah. To pa lahko dosežemo le tako, da se avtomatično priznajo v tujini dosežene kvalifikacije. Pri tem je treba izoblikovati take postopke, ki bodo rabili za premagovanje dosedanjih ovir.

Ker lahko govorimo o stalnem odtokanju slovenskega umskega potenciala, moramo izoblikovati tako metodologijo spremljanja tega pojava, ki nam bo tekoče zagotavljala vpogled in možnost ocenjevanja specifičnosti strukture in lokacije slovenskega umskega potenciala v svetu. Pri tem moramo posebej upoštevati na novo nastajajoči umski potencial pri Slovencih v zamejstvu, ki je močno narasel in ki dela po univerzah, znanstvenih inštitutih, v gospodarstvu sosednjih držav in v manjšinskem gospodarstvu.

Sklep: Ustvariti si moramo vizijo prihodnosti in si ustvariti jasne cilje na političnem nivoju, medsebojno povezanem mikro- in makro-ekonomskem nivoju ter oblikovati konkretne programe tako na državni kot na regionalni in komunalni ravni (Delo, 27.6.1992).

SIMPOZIJ GEOGRAFSKI INFORMACIJSKI SISTEM V SLOVENIJI **Drago Perko**

Zveza geografskih društev Slovenije je 22. oktobra 1992 v sodelovanju z Geografskim inštitutom Antona Melika Znanstveno-raziskovalnega centra SAZU, Oddelkoma za geografijo in arheologijo Filozofske fakultete in Oddelkom za geodezijo Fakultete za arhitekturo, gradbeništvo in geodezijo Univerze v Ljubljani in pod pokroviteljstvom Ministrstva za varstvo okolja in urejanje prostora ter Republiške uprave za zaščito in reševanje Ministrstva za obrambo organizirala enodnevni simpozij z naslovom "Geografski informacijski sistem v Sloveniji". Simpozij je v imenu organizatorjev odprl predsednik Nacionalnega komiteja Slovenije pri ZGDS dr. Jurij Kunaver

in v imenu pokroviteljev minister Miha Jazbinšek.

Simpozij je zbral raziskovalce, pedagoge, strokovnjake in uporabnike z najrazličnejših strok in področij, pa tudi proizvajalce tehnologije geografskih informacijskih sistemov.

Glavni namen simpozija je bil pregled tovrstnih dejavnosti, izmenjava izkušenj, spodbujanje sodelovanja, uveljavljanje GIS-ov na različnih stopnjah in usmeritvah izobraževanja in določitvi nadaljnega razvoja.

Dopoldanska predavanja so bila namenjena predvsem teoretičnim problemom (13 referatov), popoldanska pa uporabi GIS-ov v praksi (10 referatov). Zvečer je bila organizirana še plenarna razprava oziroma okrogla miza o geografskih informacijskih sistemih, ki sta jo vodila dr. Peter Šivic in mag. Milan Orožen Adamič, in zaključek simpozija.

Prispevki s simpozija bodo objavljeni v posebnem zborniku v okviru publikacije Dela, ki je glasilo Oddelka za geografijo Filozofske fakultete.

Udeleženci so izrazili željo, da bi morali glede na hitre spremembe na področju GIS-ov simpozije s tako tematiko organizirati vsako leto, zato bo simpozij "GIS v Sloveniji" morda postal vsakoleten, tradicionalen dogodek.

MEDNARODNA KONFERENCA POLITIČNA GEOGRAFIJA "NOTRANJE MEJE, REGIJE IN REGIONALIZEM" **Jernej Zupančič**

Od 30. 9. do 2.10.1992 je na Poljskem v kraju Ksieze Mlyny 60 km zahodno od Lodza potekala mednarodna konferenca politične geografije z naslovom "Notranje meje, regije in regionalizem". Konferenco je organiziral prof. Marek Koter z Univerze v Lodzu, sicer vodja že kar močne politično-geografske šole na Poljskem. Mednarodno konferenco organizirajo na vsake dve leti. Napovedanih je bilo 23 referatov iz 10 držav, vendar se jih je udeležilo le 18 iz šestih držav. Iz Slovenije sva na konferenci sodelovala s prof. V. Klemenčičem z referatom "Obmejna območja in regionalizem na prostoru, poseljenem s Slovenci".

Konferenca je bila tokrat posvečena regionalizmu, gibanju, ki odseva na eni strani drugačno delitev ekonomske, upravne in politične moči, po drugi strani pa se tesno povezuje z narodnim oziroma manjšinskim vprašanjem. In ne nazadnje kaže regionalizem največjo dinamiko prav v času globalnih političnih procesov, bodisi divergentnih bodisi konvergentnih.

Vsebinsko referatov je mogoče strniti v štiri skupine. V prvega sodijo načelni prispevki, ki opredeljujejo regionalizem kot pojav, gibanje in proces, ugotavljajo njegovo razsežnost, pojavne oblike ter možne vplive na prostor. Številni avtorji poudarjajo vlogo zgodovinskega razvoja in zlasti poteka meja. V tretjem sklopu so avtorji predstavili koncepcije